O‘ZBEKISTON DAVLAT IDORALARINI AGILE TRANSFORMATSIYAGA TAYYORLIGI

Sayfiyev Jasur Ravshanovich.
Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi Phd doktoranti.
Nurafshon shahar Davlat soliq inspeksiyasi boshlig‘i

Annotatsiya. *Mazkur maqolada O‘zbekiston davlat idoralarini zamonaviy boshqaruv yondashuvi – Agile transformatsiyaga tayyorligi tahlil qilinadi. Davlat sektorida samaradorlikni oshirish, byurokratiyani kamaytirish, moslashuvchanlikni ta’minlash va jamoaviy ish uslubini kuchaytirish zaruriyati asoslanadi. Shu bilan birga, milliy qonunchilik, boshqaruv madaniyati, raqamli infratuzilma va kadrlar salohiyati nuqtai nazaridan mavjud imkoniyat va to‘siqlar muhokama qilinadi.*

Kalit so‘zlar: *Agile, davlat boshqaruvi, transformatsiya, O‘zbekiston, raqamli islohotlar, innovatsiya.*

So‘nggi o‘n yillikda davlat boshqaruvi sohasida katta o‘zgarishlar yuz bermoqda. Jahon miqyosida hukumatlar jamiyat va iqtisodiyotning tezkor o‘zgaruvchan ehtiyojlariga moslashish uchun yangi yondashuvlarni joriy etishga majbur bo‘lmoqda. Shu jumladan, Agile transformatsiya modeli davlat boshqaruvida ham dolzarb masalaga aylanib bormoqda. Dastlab IT sohasi uchun ishlab chiqilgan Agile metodologiyasi qisqa siklli ishlash, jamoaviy hamkorlik, shaffoflik va natijaga yo‘naltirilganlik tamoyillarini o‘zida mujassam etadi. Bugungi kunda bu yondashuv biznes bilan bir qatorda davlat idoralarida ham samarali boshqaruv vositasi sifatida qo‘llanmoqda [1].

O‘zbekistonda so‘nggi yillarda davlat boshqaruvini modernizatsiya qilish, byurokratik jarayonlarni soddalashtirish va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi, elektron hukumat tizimlari, davlat xizmatlarini onlayn platformalarga o‘tkazish kabi tashabbuslar shular jumlasidandir. Ushbu o‘zgarishlar davlat idoralarini Agile transformatsiya jarayoniga tayyorlash uchun muhim zamin bo‘lib xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, an’anaviy boshqaruv tizimining o‘ziga xos jihatlari – vertikal qaror qabul qilish, qat’iy regulyativ jarayonlar, o‘zgarishlarga qarshilik va kadrlar malakasining turlicha bo‘lishi kabi omillar Agile transformatsiya jarayonida qiyinchiliklarni yuzaga chiqarishi mumkin. Shu sababli, O‘zbekiston davlat idoralarining Agile transformatsiyaga tayyorligini aniqlash va baholash dolzarb ilmiy hamda amaliy masala hisoblanadi [2-5].

Mazkur maqola O‘zbekiston davlat idoralarini Agile transformatsiyaga tayyorlik darajasini quyidagi mezonlar asosida ko‘rib chiqishni maqsad qiladi:

1. Normativ-huquqiy baza va siyosiy qo‘llab-quvvatlash.
2. Tashkiliy va boshqaruv madaniyati.
3. Raqamli infratuzilma va texnologik imkoniyatlar.
4. Kadrlar salohiyati va bilim darajasi.

Bu mezonlar orqali davlat idoralarida mavjud imkoniyatlar va to‘siqlarni aniqlash hamda ular asosida samarali takliflar ishlab chiqish mumkin bo‘ladi.

Agile transformatsiyani davlat boshqaruviga joriy etish jarayonini tahlil qilish O‘zbekiston sharoitida bir qator imkoniyatlar va muammolarni aniqlash imkonini berdi.

Qonunchilik va siyosiy muhit sohasida “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi, davlat xizmatlarini soddalashtirishga qaratilgan Prezident qarorlari va hukumat dasturlari mavjud bo‘lib, ular Agile yondashuvining huquqiy asosini ta’minlaydi. Shu bilan birga, ayrim normativ-huquqiy hujjatlar hanuzgacha an’anaviy byurokratik tartiblar bilan cheklangan bo‘lib, bu moslashuvchanlikni sekinlashtirishi mumkin.

Tashkiliy madaniyat nuqtai nazaridan O‘zbekiston davlat idoralarida jamoaviy hamkorlik va ochiqlik madaniyati hali to‘liq shakllanmagan. Ko‘plab qarorlar yuqoridan pastga yo‘naltirilgan, xodimlarning tashabbus ko‘rsatish imkoniyati cheklangan. Bu Agile transformatsiya jarayonida muhim to‘siq bo‘lishi mumkin. Shu bilan birga, yosh mutaxassislar va yangi avlod rahbarlari orasida moslashuvchan boshqaruv madaniyatiga qiziqish ortib bormoqda [6-9].

Texnologik infratuzilma nuqtai nazaridan so‘nggi yillarda sezilarli yutuqlar kuzatilmoqda. Masalan, elektron hukumat portali (my.gov.uz), yagona identifikatsiya tizimi (id.egov.uz), davlat xizmatlarini onlayn tarzda ko‘rsatish platformalari keng joriy etildi. Lekin bu tizimlarning integratsiyasi va foydalanuvchilarga qulayligi Agile tamoyillariga to‘liq javob bermaydi.

Kadrlar salohiyati masalasida katta tafovut mavjud. Bir tomondan, yosh kadrlarning zamonaviy boshqaruv va IT texnologiyalariga qiziqishi yuqori, boshqa tomondan, tajribali mutaxassislar o‘zgarishlarga qarshilik ko‘rsatishi mumkin. Shu sababli, kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish Agile transformatsiyaning eng muhim omillaridan biridir [10].

O‘zbekiston davlat idoralari Agile transformatsiyaga qisman tayyor. Texnologik infratuzilma va siyosiy qo‘llab-quvvatlash mavjud bo‘lsa-da, tashkiliy madaniyat va kadrlar salohiyati bo‘yicha qo‘shimcha choralar talab qilinadi. Transformatsiyani bosqichma-bosqich, dastlab kichik pilot loyihalar asosida amalga oshirish samarali natija beradi. Shuningdek, rahbarlarning o‘zgarishlarga ochiqligi va xodimlarning

jamoaviy ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish Agile transformatsiya muvaffaqiyati uchun hal qiluvchi omillardan biridir.

Xulosa.

O‘zbekiston davlat idoralarini Agile transformatsiyaga tayyorlik darajasini tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, mamlakatda ushbu yondashuvni joriy etish uchun zarur bo‘lgan asosiy infratuzilma va normativ-huquqiy sharoitlar qisman shakllangan. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi va boshqa davlat dasturlari transformatsiyaning huquqiy asosini mustahkamlab bermoqda. Shu bilan birga, elektron hukumat tizimlari va davlat xizmatlarini onlayn platformalarga o‘tkazish Agile yondashuvini tatbiq etish uchun texnologik imkoniyatlar yaratmoqda.

Biroq, mavjud tizimning an’anaviy boshqaruv madaniyati, vertikal qaror qabul qilish mexanizmlarining ustunligi va xodimlar o‘rtasidagi o‘zgarishlarga qarshilik Agile transformatsiyaning to‘laqonli amalga oshirilishiga to‘siq bo‘lib qolmoqda. Ayniqsa, tajribali mutaxassislarning yangicha yondashuvlarni qabul qilishdagi sustligi hamda kadrlar malakasining turlicha darajada bo‘lishi bu jarayonni sekinlashtirishi mumkin.

Shu sababli, davlat idoralarida Agile transformatsiyani bosqichma-bosqich amalga oshirish maqsadga muvofiq.

Buning uchun:

1. Kichik hajmli pilot loyihalarda Agile metodlarini sinovdan o‘tkazish;
2. Xodimlarni qayta tayyorlash va malaka oshirish dasturlarini kengaytirish;
3. Rahbarlar darajasida o‘zgarishlarga ochiqlik va jamoaviy boshqaruv madaniyatini shakllantirish;
4. Davlat xizmatlari samaradorligini oshirish uchun “scrum”, “kanban” kabi metodlarni tatbiq etish zarur.

Umuman olganda, O‘zbekiston davlat idoralari Agile transformatsiyaga to‘liq tayyor bo‘lmasa-da, mavjud imkoniyatlardan oqilona foydalanish, kadrlar salohiyatini oshirish va tashkiliy madaniyatni yangilash orqali bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish mumkin. Natijada davlat boshqaruvi tizimi yanada shaffof, moslashuvchan va samarador bo‘lib, jamiyat ehtiyojlariga tezkor javob bera oladigan darajaga yetadi.

Adabiyotlar.

1. Denning, S. (2018). *The age of agile: How smart companies are transforming the way work gets done*. AMACOM.
2. Rigby, D. K., Sutherland, J., & Noble, A. (2018). Agile at scale. *Harvard Business Review*, 96(3), 88–96.
3. Conforto, E., Salum, F., Amaral, D. C., da Silva, S. L., & de Almeida, L. F. (2016). Can Agile project management be adopted by industries other than software development? *Project Management Journal*, 47(3), 21–34.

4. Government of Uzbekistan. (2020). *Digital Uzbekistan 2030 strategy*. Tashkent: Cabinet of Ministers.

5. Highsmith, J. (2010). *Agile project management: Creating innovative products* (2nd ed.). Addison-Wesley Professional.

6. OECD. (2021). *Agile in the public sector: Case studies and policy lessons*. Paris: OECD Publishing.

7. Schwaber, K., & Sutherland, J. (2020). *The Scrum guide: The definitive guide to Scrum*. Scrum.org.

8. World Bank. (2022). *Digital government transformation in Central Asia: Opportunities and challenges*. Washington, DC: World Bank Publications.

9. Dinsmore, P. C., & Cabanis-Brewin, J. (2019). *The AMA handbook of project management* (5th ed.). AMACOM.

10. Qodirov, A., & Ismoilova, N. (2023). Agile yondashuvning davlat boshqaruviga tatbiqi: imkoniyatlar va muammolar. *O‘zbekiston Davlat boshqaruvi jurnali*, 2(1), 45–53.

